

BILAGA 2

Motiverat yttrande från Sveriges riksdag

Riksdagen har granskat Europaparlamentets förslag till rådets förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet, om upphävande av rådets beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom och den akt om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet som utgör en bilaga till det beslutet (P9_TA(2022)0129).

Inledningsvis konstaterar riksdagen att förslaget till förordning utgör ett sådant utkast till lagstiftningsakt som omfattas av bestämmelserna om subsidiaritet i artikel 5 i EU-fördraget och i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Europaparlamentet översände förslaget till förordning till riksdagen den 19 maj 2022. I samband därmed lämnades inte någon information om att förfarandet som anges i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna hade inletts eller att riksdagen har möjlighet att inom åtta veckor lämna ett motiverat yttrande med angivande av skälen till att riksdagen anser att det aktuella utkastet inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. I ingressen till resolutionen anges emellertid att en lämplig metod för att reformera den europeiska vallagen bör baseras på respekten för subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och införandet av gemensamma miniminormer. I ingressen till förslaget till förordning redogörs också för förslagets överensstämmelse med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

I det tidigare förslaget till ändringar av valrättsakten som Europaparlamentet lämnade 2015 fanns det inte heller någon information om att förfarandet för subsidiaritetsprövning hade inletts eller att riksdagen hade möjlighet att lämna ett motiverat yttrande.

Riksdagen lämnade ett motiverat yttrande 2015/16 med synpunkter både på förfarandet och subsidiariteten (utl. 2015/16:KU27, rskr. 2015/16:135).

Riksdagen vidhåller den tidigare bedömningen att frånvaron av information av detta slag kan leda till en osäkerhet bland EU:s nationella parlament om huruvida ett utkast omfattas av bestämmelserna om subsidiaritetsprövning i fördraget och från vilket datum åttaveckorsfristen för att avlämna ett motiverat yttrande ska beräknas. För att värna de nationella parlamentens rätt att pröva utkastets förenlighet med subsidiaritetsprincipen måste alla lagstiftningsakter som översänds till de nationella parlamenten, oavsett vilken institution som är avsändare, åtföljas av sådan information.

Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Valrättsakten bygger på grundtanken att förfarandet vid val till Europaparlamentet i allt väsentligt ska följa de regler som gäller för nationella

val. Riksdagen anser liksom tidigare att detta är en god och ändamålsenlig ordning. Formerna för hur valen genomförs måste tillåtas vara olika i de olika medlemsstaterna. Att formerna är väl kända för medborgarna är av vikt för tilltron till demokratin och valförfarandet och bidrar till att upprätthålla förtroendet för valförfarandena. I likhet med regeringen anser riksdagen således att den nuvarande ordningen bidrar till att upprätthålla väljarnas förtroende för att valet genomförs säkert och att resultatet är tillförlitligt, vilket i sin tur bidrar till att stärka den demokratiska legitimiteten i de olika valen i varje medlemsstat.

En utgångspunkt vid subsidiaritetsprövningen bör alltså vara att regleringen i så stor omfattning som möjligt sker på nationell nivå. Enligt riksdagen bör liksom tidigare endast de grundläggande bestämmelserna om val till Europaparlamentet regleras i unionsrätten.

Riksdagen noterar att flera av förslagen i den förordning som nu föreslås ersätta valrättsakten är mer långtgående och detaljerade än liknande förslag till ändringar i valrättsakten som tidigare lagts fram. Vidare noteras att åtskilliga av dessa förslag inte har genomförts på grund av bristande stöd bland medlemsstaterna.

Riksdagen anser liksom tidigare att målen för flera av de föreslagna åtgärderna bättre kan uppnås av medlemsstaterna. Riksdagen vill särskilt framhålla att de politiska partiernas inre liv inte behöver regleras på unionsnivå, t.ex. vad de politiska partierna ska beakta när de väljer ut kandidater. Det bör vara en uppgift för varje parti att bestämma hur kandidaterna ska väljas. Vidare anser riksdagen att det inte finns skäl att på unionsnivå reglera hur valkampanjer ska bedrivas, t.ex. när valkampanjen får inledas och vad valkampanjmaterial ska innehålla. Detsamma gäller det föreslagna förbudet mot att genomföra opinionsundersökningar under en viss period. Riksdagen bedömer att regleringen kan utgöra en begränsning av grundläggande fri- och rättigheter. Under alla förhållanden bör en sådan reglering om den anses befogad ske på nationell nivå och kunna utformas utifrån förutsättningarna i respektive medlemsstat.

Sammantaget finner riksdagen att förslaget i flera avseenden strider mot subsidiaritetsprincipen. Att införa en detaljerad reglering av formerna för Europaparlamentsvalet på unionsnivå kan enligt riksdagen få motsatt effekt mot den åsyftade och leda till ett minskat förtroende och ett lägre valdeltagande.